

**Мащенко Іванна Олегівна,
аспірант, викладач кафедри мистецтвознавства,
літературознавства та мовознавства
Харківської державної академії культури**

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ У СЦЕНАРІЇ МАЙБУТНЬОГО ДІЙСТВА

Сценічне мистецтво ХХІ ст. спрямовує свій погляд на незвичайне втілення соціальних проблем/проблем сучасності на площині в аспекті актуальності. Так, художній образ як форма відображення дійсності несе у собі певну закодовану символіку, спрямовану на глядача. Важливим при такій взаємодії стає певний процес пошуку задуму та формування художнього образу для сценічної реалізації.

Особливої уваги потребує розгляд художнього образу саме у сценарії (літературного твору з повним описанням майбутнього дійства). Згідно думки українського мистецтвознавця та сценариста А. Житницького, «значення цього структурного елемента драматургічної першооснови таке важливе, що його відсутність або помилкове використання яскраво свідчить про непрофесійність сценариста»[3, 60]. Погоджуючись з вище наведеним твердженням, варто говорити саме про метафоричне втілення художнього образу на сценічній площині.

Театральний режисер та педагог В. Цветков говорить про виникнення художнього образу «у сукупності всіх виражальних засобів і можливостей: музики, живопису, пластики, світла, монтажу, дії як єдиного образу сценічної майстерності» [4, 31]. У такому випадку ця цілісність дає можливість для створення місця, характеру та атмосфери дійства із залученням героїв/персонажів.

Якщо елемент зі структури побудови художнього образу є домінуючим, наприклад – музика, то можна говорити про лейтмотив/сценарний хід (рефрен або приспів музичної композиції, яка протягом дійства у певних змістовних моментах звучить/повторюється). Інший варіант для розгляду – основа художнього образу складає живописна картина. Тут можна протягом дійства слідкувати за її цілісним створенням/конструюванням або деконструюванням або сценічним поділом на частини (наприклад, створення дівочого віночка із квітів, які символізують жіночі якості; три жінки у чорному/ білому/червоному як символ воєнного періоду/перемоги/пам'яті).

Щодо останнього прикладу, то варто більш суттєво поговорити. Так, проблематичним моментом у студентів при втіленні художнього образу є його

описування у сценарії. Першим моментом є описування того, ЩО саме собою являє сценічна площа, а другим – це ЯКІ саме предмети, або технічні засоби дають можливість побудувати саме цей образ на сцені.

Український режисер і сценарист В. Вовкун наголошує на тому, що «автор сценарію перетворює себе, передаючи ідею уяви з підсвідомості у світ свідомий. Він схоплює спочатку намітками асоціативно, а потім через слово фіксує... Художній образ народжений уявою, таким чином фіксується свідомістю» [1, 199]. Не варто забувати, що глядач уже на початку дійства формує у своїй свідомості певну картину бачення, а в кінці дійства – її цілісно добудовує.

З попередньої тези, можна виявити наступний проблематичний момент – послідовність і логічність прописування художнього образу в сценарії. Студенти лише фрагментарно у епізодах виявляють елементи образності і логічно їх не поєднують, тому у глядача руйнується цілісне бачення дійсності.

На заняттях зі сценічної майстерності, доречним та продуктивним є проведення тренінгів від сценариста, викладача з креативності та літературної майстерності Ю. Вольфа, направлених на асоціативне мислення та на їх сценічне/символічне відтворення [2].

Таким чином, проблема формування образу у сценарії майбутнього дійства існує, і потребує її розгляду. Практичне втілення теоретичного матеріалу у формі тренінгів допоможе більш гнучко орієнтуватися у літературному та сценічному матеріалі.

Література:

1. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ : підручник. Київ : НАКККіМ, 2015. 356 с.
2. Вольф Ю. Школа літературного и сценарного мастерства : От замысла до результата : рассказы, романы, статьи, нон-фикшн, сценарии, новые медиа. Москва : Альпина нон-фикшн, 2016. 424 с.
3. Житницький А. З. Драматургія масових театралізованих заходів : навч. посіб. Харків : Харківська держ. академія культури, 2007. 128 с.
4. Цветков В. І. Основи класичної режисури. Конспект лекцій. Харків : БУРУН і К, 2008. 160 с.